

Del 1A. Tittel. Hva tror du boka handler om?

1. Les tittelen nøye - hva tror du en bok med denne tittelen handler om? Hva tenker du på når du hører tittelen? Hvilke følelser eller assosiasjoner får du? Skriv stikkord
2. Del stikkordene i klassen eller i grupper, får dere nye tanker, ideer, assosiasjoner, så skriv dem ned!
3. Ut fra det du tror de ulike bøkene handler om, velger noen du har lyst til å lese og noen du ikke kunne tenke deg å lese. Begrunn svarene
4. Del med klassen eller gruppen, hvilke bøker du valgte

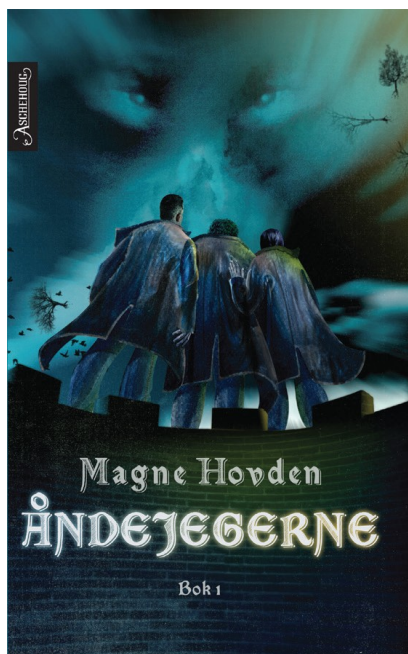
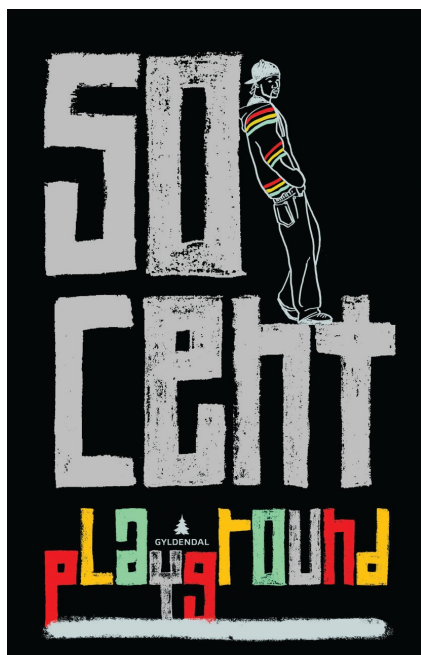
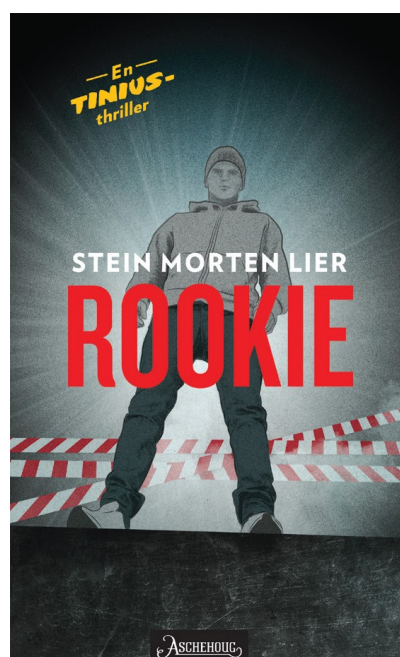
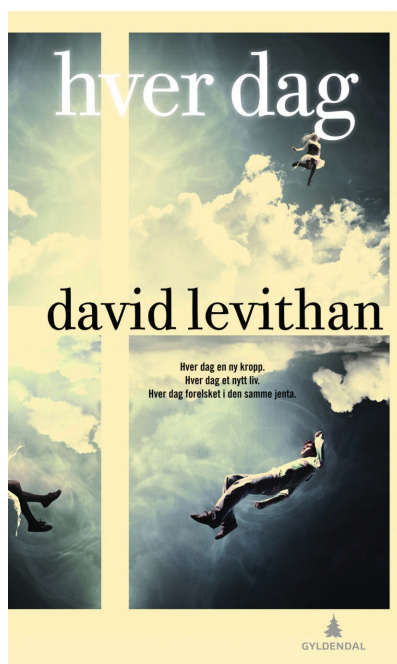
Din vakre jævel	
Hver dag	
Rookie	
Rekrutten	
Playground	
Åndejeerne	

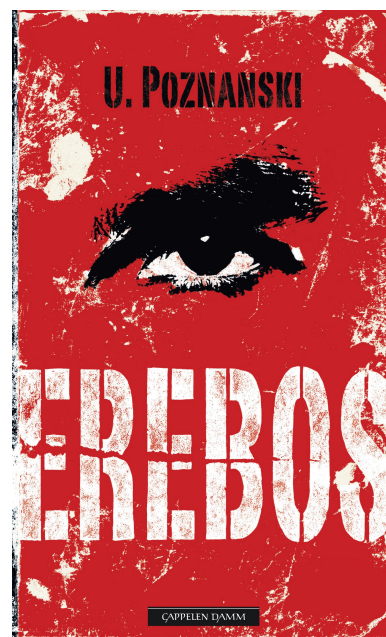
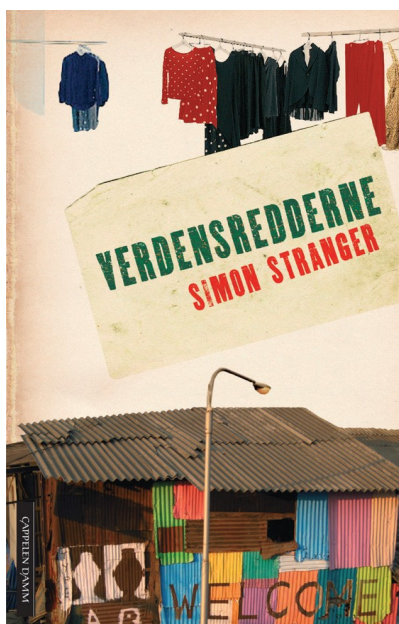
Smak tXt 2013

Skriv i sanden	
Verdensredderne	
Erebos	
Synnes puslespill	
Sammen skal vi holde himmelen	
Nærmere høst	
Picassokvinnen	
Den mørke porten	

Del 1B. Forside. Hva tror du boka handler om?

1. Se nøye på bildene – beskriv i stikkordsform hva du ser, hvilke tanker, ideer og assosiasjoner du får når du ser bildet og leser tittelen – og si noe om hva du tror boka handler om
2. Del stikkordene i klassen eller i grupper. Får dere nye tanker, ideer, assosiasjoner, så skriv dem ned!
3. Ut fra det du tror de ulike bøkene handler om, velger du noen du har lyst til å lese og noen du ikke kunne tenke deg å lese. Begrunn svarene
4. Del med klassen eller gruppen, hvilke bøker du valgte

Del 1C. Utdrag. Hva tror du boka handler om?

1. Les utdragene – hva tror du boka handler om?
2. Del stikkordene i klassen eller i grupper, får dere nye tanker, ideer, assosiasjoner, så skriv dem ned!
3. Ut fra det du tror de ulike bøkene handler om, velger du noen du har lyst til å lese og noen du ikke kunne tenke deg å lese. Begrunn svarene
4. Del med klassen eller gruppen, hvilke bøker du valgte

Din vakre jævel Dama er en pinne av skrekk. Blikket er på langtur. Hun ser ut som en dukke. En sånn fin en som egentlig ikke ligner på virkelige mennesker. Et nytt slikk mot huden. Dette er ikke sånn vi driver med. Føkk	
Hver dag Det er vanskelig å være i kroppen til noen du ikke liker, for du må alikevel respektere den. Jeg har ødelagt liv før, og jeg vet at hvis jeg tabber meg ut, sliter jeg med det etterpå. Så jeg prøver å være forsiktig.	
Rookie En voksen mann som fikk unge jenter til å legge ut bilder av seg selv? Det stinket litt.	
Rekrutten «Hugs at dette ikkje er noko treningsområde. Gjør de feil, kan de bli drepne. I eit nødstilfelle må de aktivere det elektroniske armbandet dykkar. «	
Playground Jeg skjønte opplegget cirka to sekunder før Rodney kom ut fra lageret, så jeg fikk ikke mye til forsprang. De neste sekundene står temmelig uklart i hukommelsen.	
Åndejegerne Eirik siktet inn knyttneven, men nølte da han så frykten i guttens øyne, måten de flakket på før de lukket seg for å ta imot slaget. «Skal du kysse ham eller klinke til ham?	
Skriv i sanden <i>Sjarmer og penetrer</i> synes å vere slagordet til Tróndur. Súni ristar oppgitt på hovudet, og kva er hans eige slagord? <i>La ver'</i>, og <i>masturber</i>? Diktar har han gud hjelpe meg også vorti. Súni, den poetiske soparen!	

Verdensredderne - Hør her. Hva heter du? - Emilie. - For å være helt ærlig, Emilie, så tror jeg ikke Verdensredderne er noe for deg. Du ser i hvert fall ikke sånn ut.	
Erebos En motbydelig knasende lyd høres. Sverdet forsvinner dypt inn i dyret, som nå besatt prøver å treffe Sarius med brodden. Men den klarer ikke å bevege seg, sverdet nagler skorpionen fast til fjellet.	
Synnes puslespill - Det blir også sagt at kona hans går igjen på Austad gård, og i området rundt den. Henrik avbrøt Maria med en enkel kommentar. - Området rundt? Dette er jo området rundt.	
Sammen skal vi holde himmelen Rett etterpå er alt bare mørkt kaos av smerte og asfalt. Sykkelen er stille, femti meter unna ligger den og spinner med hjulene opp i lufta. Jenta han traff vrir seg med øynene lukket, Gard skjønner ingenting, vet ingenting, hva var det som hendte?	
Nærmere høst Hun har kommet seg ut av leiligheten uten at mor har stoppet henne med alt maset sitt. Ikke et ord om at hun bare tenker på seg selv, at hun ikke tar hensyn, ikke noe pass på ditt og pass på datt, og at hun har å være hjemme igjen før portforbudet.	
Picassokvinnen «brannmann.nord» – Jeg fantaserer om brystene dine ... «Rebekka4ever» – Tenk om jeg ikke har noen «brannmann.nord» – Dine er runde og akkurat store nok til å holde hånden min rundt. Med en liten sukkertopp ytterst. Til å suge på «(.)»	
Den mørke porten Da han opna pakka heime i lelegheita, visste han at han var lagt i øyde. Katteliket med eit djupt snitt i strupen brente seg inn på netthinna. Synet forfølgde han. Den livlause bylten. Tunga som stakk ut mellom dei tynne, spisse kattetennene, stivna i dødsaugeblikket.	

Del 2. Smak, tXt 2013

1. Les utdragene fra bøkene du valgte fra antologien Smak, tXt 2013, både utdrag fra de bøkene du hadde mest lyst til å lese og utdrag fra de du ikke ville lese – og prøv å lese alle utdragene med en positiv innstilling. Fyll ut leseloggen nedenfor mens du leser og etter du har lest ferdig hvert utdrag.
2. Del leseloggene i klassen eller i grupper – si noe om hvordan forventningene dine ble møtt. Var de utdragene du ikke likte, virkelig så ille – og var de utdragene du likte like bra som du trodde?

Tokolonne leselogg:

Tittel og forfatter	
Gi et kort sammendrag	
Hvordan opplevde du teksten? • Tanker den satte i gang? • Følelser? • Assosiasjoner?	
Hva tror du er temaet, hva tror du forfatteren vil si noe om?	
ENTEN: Finn et kort utdrag du liker – forklar hvorfor du liker det	
ELLER: Finn et kort utdrag du ikke liker – forklar hvorfor du ikke liker det	
Til slutt – kunne du tenke deg å lese hele boka – begrunn hvorfor eller hvorfor ikke	

Del 3. Samtale om litteratur ut fra Smak 2013

1. Se nærmere på det utdraget du likte best eller på det utdraget du likte minst. Prøv å si noe om hva du likte og ikke likte? Prøv ut fra disse forslagene:

- Er utdraget fengende eller kjedelig? Kommer man rett inn i handlingen eller er det skildringer først? Var det vanskelig å legge fra seg, gripende, troverdig, overraskende, morsom, ekkel – provoserer forfatteren med vilje kanskje? Er det indre eller ytre spenning? Lett å kjenne seg igjen i, lett å leve seg inn i eller helt fjernt?
- Virker personene og/eller handlingene troverdige, hvordan klarer forfatteren å fenge interessen?
- Korte eller lange setninger? Er det mye banning, dialektord og replikker eller er språket mer skildrende med språklige bilder, metaforer o.l. Virker det som om språkbruken passer til boka eller blir det forstyrrende? Er den skrevet på en måte som gjør den spesielt interessant?
- Etter Twilight ble det veldig populært med bøker/filmer om vampyrer og varulver, virker denne boka som en slik trend i tiden? Ligner den på andre bøker du har lest eller hørt om?
- Hva tror du denne boka egentlig handler om – hvorfor har forfatteren orket å bruke tid på å skrive denne? Tror du den har noe viktig å si deg eller noe viktig å si til andre? Tror du boka forteller noe om å være ung, eller sier noe som ungdom trenger/likes å lese om? Er det en grunn til at noen bør lese denne boka akkurat nå eller ikke?
- Hva tror du er målgruppen, alder og kjønn?

2. Av de utdragene du leste, hvilket utdrag overrasket deg mest – forklar hvorfor

Opplegget

De første delene av opplegget, **1A, B og C**, handler om å assosiere hva utdraget handler om ut fra tittel, omslagsillustrasjon og noen få setninger. **Del 1A** tar for seg kun tittelen, hva man tenker boka handler om ut fra tittelen og hvordan disse tankene påvirker lysten til å lese den. **Del 1B** tar for seg omslagsillustrasjonen. Her er oppgaven todelt, å kunne skildre det man ser og å kunne tenke seg frem til en handling ut fra illustrasjon og tittel, før man igjen ser på hvordan det man ser virker inn på ønsket om å lese mer. I **Del 1C** går man litt inn i teksten, elevene blir presentert for noen setninger fra hvert utdrag i Smak 2013. Her kan det reflekteres over hva boka handler om, og om de få setningene man leser gjør at man får lyst til å lese mer. Ingen fasitsvar, alt avhenger av hva man selv opplever, syns og mener.

1 A, B og C, er trigger til videre arbeid med utdragene i Smak 2013. De kan brukes hver for seg, man kan plukke ut to eller benytte alle tre for å se om inntrykket av de ulike bøkene endrer seg underveis. Intensjonen er at etter å ha arbeidet med del 1, så skal elevene sitte igjen med et eller flere utdrag de har lyst til å lese og et eller flere utdrag de ikke har lyst til å lese. Så skal Smak 2013 deles ut, slik at elevene kan gå videre i leseprosessen. ELLER – om du ikke ønsker å gjøre del 1, så kan du dele ut boka med en gang og gå til del 2 som beskrevet under.

Del 2 er ganske enkelt en leselogg, som brukes mens man leser utdrag fra Smak 2013. Leseloggen er et godt utgangspunkt for en muntlig deling, en mulighet til å gi et kort sammendrag av en tekst, si noe om hvordan man opplevde teksten, om man ville lest hele boka eller ikke, eller for å si noe om hvordan de forventningene man hadde til en tekst ble møtt. Heller ikke **del 2** har fasitsvar, og leseloggen kan også brukes uavhengig av de andre delene i opplegget, eks. som oppsummering etter arbeid med del 1, eller som en start på arbeid med del 2 og 3.

Del 3 er stikkord til å ha en samtale eller til å skrive en tekst om hvordan eleven har opplevd å lese utdrag fra Smak 2013. Stikkordene er hjelp til elevene, en liten verktøykasse med begrep for å uttrykke sine meninger om litteratur. Det er heller ingen riktige svar i denne delen, alt dreier seg fortsatt om smak. Og som dere ser, denne delen kan også brukes uavhengig av de to første, eller i en rekkefølge som passer for dere og deres elever.

For å presisere - du kan gjennomføre alle tre delene – i oppsatt rekkefølge, eller gjøre utvalgte deler, uavhengig av hverandre. På de to siste sidene i pdf-dokumentene finner dere oversikt over hvilke kompetansemål og grunnleggende ferdigheter man arbeider med ved å bruke oppleggene. I tillegg er det laget noen ekstra forslag til mer omfattende muntlige og skriftlige oppgaver. Disse dreier seg ikke om Smak, men dekker andre kompetansemål i læreplanen.

Undervisningsopplegget kan knyttes opp mot følgende hovedområder i norskfaget:

- Muntlig kommunikasjon –
 - Aktivt lytte, lære og forstå gjennom å sammenholde, tolke og vurdere andres utsagn
 - Uttrykke kunnskap, tanker og ideer, tilpasset til kommunikasjonssituasjonen
- Skriftlig kommunikasjon -
 - Stimulere elevens lyst til å lese, lese ulike tekster for å oppleve og bli bevisst sin egen utvikling som leser
 - Uttrykke, bearbeide og kommunisere tanker og meninger, evne å tilpasse tekst til formål og mottaker
- Språk, litteratur og kultur -
 - Lese og reflektere over et stort og variert utvalg tekster i ulike sjangre

Undervisningsopplegget kan knyttes opp mot følgende kompetansemål i norskfaget:

- Muntlig kommunikasjon –
 - Samtale om form, innhold og formål i litteratur
 - Delta i diskusjoner med begrunnede meninger og saklig argumentasjon
- Skriftlig kommunikasjon -
 - Lese et bredt utvalg tekster i ulike sjangre, på bokmål og nynorsk, og formidle ulike tolkninger
 - Skrive kreative, informative, reflekterende og argumenterende tekster med begrunnede meninger, tilpasset mottaker og formål
- Språk, litteratur og kultur -
 - Presentere temaer og uttrykkmåter i sentrale samtidstekster
 - Beskrive samspillet mellom estetiske virkemidler i sammensatte tekster, og reflektere over hvordan vi påvirkes av språk og bilder

Undervisningsopplegget kan knyttes opp mot følgende grunnleggende ferdigheter:

- Muntlige ferdigheter –
 - Å kunne skape mening gjennom å lytte, samtale og tale
 - Å kunne bruke det muntlige språket nyansert og presist i samtale om norskfaglige emner
- Skriftlig ferdigheter -
 - Å kunne skrive teksttyper som er relevante, med hensiktsmessig bruk av norskfaglige begreper
 - Å kunne planlegge og bearbeide tekster tilpasset formål og mottaker
- Leseferdigheter -
 - Å kunne skape mening fra tekster i ulike sjangre, engasjere seg i tekster og få innsikt i andre menneskers tanker og opplevelser
 - Å kunne forholde seg kritisk og selvstendig til leste tekster, arbeide med lesestrategier tilpasset formålet med lesingen
 - Å kunne forstå, tolke og reflektere over og vurdere tekster med ulik kompleksitet

Forslag til mer omfattende oppgaver som dekker følgende kompetansemål:

- Muntlig kommunikasjon-
 - Presentere fagstoff med formålstjenlig bruk av digitale verktøy og medier
- Skriftlig kommunikasjon -
 - Skrive ulike typer lengre tekster på hovedmålet og kortere tekster på sidemålet, etter mønster fra eksempeltekster og andre kilder for skriving
 - Orienter seg i store tekstmengder på skjerm og papir for å finne, kombinere og vurdere relevant informasjon i arbeid med faget
 - Integre, referere og sitere relevante kilder på en etterprøvbar måte der det er hensiktsmessig
- Språk, litteratur og kultur -
 - Presentere resultatet av fordypning i tre selvvalgte emner: et forfatterskap, et litterært emne og et språklig emne, og begrunne valg av tekst og emner

Muntlig:

1. **Velg to av utdragene du likte, og forbered en muntlig presentasjon av forfatterene til disse utdragene.**
Forslag til innhold: Biografi, bibliografi, bøker du synes virker lesbare, hvorfor du synes disse bøkene virker verdt å lese
2. **Finn utdrag som er i samme sjanger, og forbered en muntlig presentasjon om likheter og ulikheter i de valgte utdragene.** *Forslag til innhold:* Sjangerbeskrivelse, presenter de valgte utdragene og forklar hvorfor de tilhører denne sjangeren, presenter hva du mener er likheter og ulikheter i de valgte utdragene, presenter hvordan likhetene og ulikhetene i de valgte utdragene preger lysten eller interessen for å lese videre i bøkene

Skriftlig:

1. **Ta utgangspunkt i en av titlene (lærerveiledninga del 1A), og skriv en novelle som passer til tittelen**
2. **Ta utgangspunkt i et av utdragene (lærerveiledninga del 1C), og skriv en skjønnlitterær tekst hvor dette utdraget er en del av teksten**
3. **Ta utgangspunkt i en av utdragene i Smak 2013 og skriv en skjønnlitterær tekst med utdraget som inspirasjon.** Det må komme tydelig frem i teksten hvilket utdrag som har inspirert deg
4. **Fordypningsoppgave 1. Et forfatterskap. Velg en av forfatterene i Smak 2013 og skriv en oppgave om han/henne.** *Forslag til innhold:*
 - Biografi, bibliografi, presentere en eller flere av bøkene grundig
 - Presenter tema forfatteren har skrevet om og hvordan dette har blitt presentert, se på tiden bøkene er skrevet i, og se bøkene i lys av dette
5. **Fordypningsoppgave 2. Litteratur. Velg et litterært tema ut fra utdragene i Smak 2013.** *Forslag til innhold:*
 - Ta for deg ungdomslitteraturen nå og presenter ulike forfattere og forfatterskap
 - Ta for deg en sjanger og presenter hvordan ulike forfattere bruker denne sjangeren
 - Ta utgangspunkt i bruk av litterære virkemidler, hvordan ulike forfattere bruker disse i bøkene sine
 - Velg tema en eller flere forfattere har skrevet om eks. kjærlighet, mobbing, konflikter og presenter hvordan temaet blir tatt opp
 - Sammenlign forfatterskap, ta utgangspunkt i. sjanger eller tema, bruk av ulike litterære virkemiddel o.l.